

GRÉCKOKATOLÍCKE ARCIBISKUPSTVO PREŠOV

Hlavná 1, P. O. Box 135, 081 35 Prešov

Č. j.: 890/2020

Prešov, 27. marca 2020

Kňazom Prešovskej archieparchie

Vec: Usmernenia k sláveniu Paschy 2020

Drahí bratia kňazi,

ako sme vás informovali 25. marca 2020 (*Ďalšie informácie pre kňazov*), posielame vám ďalšie usmernenia, teraz predovšetkým **k sláveniu sviatkov Paschy, ale aj k vysluhovaniu sviatosti zmierenia a Eucharistie**, ako sme predpokladali v 9. bode (*Je možné, že k svätej spovedi vám ešte zašleme nejaké doplňujúce alebo upravujúce informácie.*). Tieto usmernenia vám zasielame na základe mimoriadnej situácie v našej krajine, ktorá naďalej trvá, ďalších vyjadrení vlády Slovenskej republiky, krízového štábu a Konferencie biskupov Slovenska, ale aj na základe *Inštrukcií Kongregácie pre východné cirkvi* a analogicky aj dvoch dekrétov Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí.

1. Konferencia biskupov Slovenska nám zaslala postupne dva dekréty Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí v kontexte mimoriadnej situácie, akú prežívame v tomto čase. Vychádzajúc z týchto dekrétov (v prílohách), ktoré sa týkajú latinskej cirkvi, ale analogicky ich do určitej miery môžeme použiť aj my, a na základe mimoriadnej situácie v našej krajine **sa v podstate ďalej predlžuje zákaz slávania verejných bohoslužieb aj na obdobie Veľkonočných sviatkov** (aj keď ešte čakáme na oficiálne vyjadrenie o predĺžení od KBS).
2. **Pre nás sú však obzvlášť dôležité a záväzné Inštrukcie Kongregácie pre východné cirkvi** (ďalej Východná kongregácia), ktoré boli vydané 25. marca 2020 (v prílohe; tiež na našej oficiálnej stránke www.grkatpo.sk). Prosíme vás, aby ste si ich pozorne prečítali a riadili sa nimi. Na základe týchto inštrukcií, ktoré ponúkajú určité princípy, vám **predkladáme konkrétne usmernenia k sláveniu Paschy v Prešovskej archieparchii a k vysluhovaniu sviatosti zmierenia a Eucharistie, ktoré sú pre nás záväzné.**
3. **Veľkonočné sviatky v Prešovskej archieparchii:** Žiadame kňazov, aby ste vo farských chrámoch bez účasti veriacich a za zatvorenými dverami mali všetky obrady ako ich bežne slávite počas veľkonočných sviatkov (s dodržaním všetkého, o čom sme vás doteraz informovali). V prípade, ak je niekde problém so spevom a súkromné slávenie zo zatvoreného chrámu nie je vysielané médiami pre verejnosť, možno niektoré časti obradov aj recitovať (napr. žalmy, slohy alebo strastné evanjeliá a pod.; je to aj v súlade s inštrukciami Východnej kongregácie).
4. Zároveň platí z inštrukcií Východnej kongregácie: „*Kňazi, ktorí nemôžu sláviť liturgiu sami, nech sa modlia hodinky, zvlášť žalmy a tie modlitby, ktoré nevyžadujú odpovede chóru či veriacich.*“
5. **Veľký štvrtok: Dopoldňajšia svätá liturgia otca arcibiskupa metropolitu Jána s kňazmi v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove nebude.** Obrad posvätenia myra sa uskutoční pri

nejakej inej slávnostnej príležitosti (je to aj v súlade s inštrukciami Východnej kongregácie: „*Toto slávenie, ktoré nie je na Východe nutne spojené s týmto dňom, sa môže preložiť na iný deň.*“). Neskôr popoludní, resp. večer *Božská liturgia sv. Bazila Veľkého s večierňou a Strasti nášho Pána Ježiša Krista.*

6. **Veľký piatok:** Ráno *Kráľovské hodinky*, popoludní *Večiereň s uložením plaščenice do hrobu, ale bez sprievodu s plaščenicou okolo chrámu* (aby to veriacich nelákalo pridať sa; je to aj v súlade s inštrukciami Východnej kongregácie: „*Nech sa tiež vynechajú tie časti slávení, ktoré sú spojené s určitým obradom mimo chrámu.*“). **Zároveň aj Boží hrob bude v zatvorenom chráme bez toho, aby si veriaci prichádzali uctiť Ježiša Krista na plaščenici.**
7. **Veľká sobota:** Ráno *Jeruzalemská (nadhrobná) utiereň* a večer *Božská liturgia sv. Bazila veľkého s večierňou.*
8. **Veľká nedeľa Paschy:** *Voskresná utiereň nech je bez sprievodu okolo chrámu, svätá liturgia a voskresná večiereň.*
9. **Dajte veriacim vedieť, že tohto roku nebude posvätenie veľkonočných jedál formou, na akú sme zvyknutí** (bolo by nebezpečenstvo zhromaždenia väčšieho počtu ľudí; je to aj v súlade s inštrukciami Východnej kongregácie).
10. Odporúčajte veriacim, aby sa pred požitím veľkonočných jedál spoločne v rodine pomodlili, tak ako to majú vo zvyku. V tomto prípade je najvhodnejšie zaspievať predovšetkým tropár *Christos voskrese*, prípadne aj prečítať jedno z veľkonočných evanjelií (Mt 28, 1 – 10, Mk 16, 1 – 8, Lk 24, 1 – 12, Jn 20, 1 – 8) alebo prológ Jánovho evanjelia Jn 1, 1 – 17. Zároveň v tomto výnimočnom prípade je možné aj to, že napr. otec rodiny alebo najstarší v rodine (rodina ako domáca cirkev) vyslovujúc slová „*V mene Otca i Syna i Svätého Ducha. Amen.*“ pokropí svätenou vodou pokrm, ale nie je to nutné. Je aj taká možnosť, že kňaz sa v chráme za zatvorenými dverami pomodlí celú modlitbu požehnania veľkonočných pokrmov s úmyslom pre celú farnosť. Avšak v tejto situácii je možno vhodné veriacim pripomenúť, že aj keď je posvätenie veľkonočných pokrmov ako svätenina niečo veľmi hodnotné, potrebné a aj veľmi pekné, predsa to nie je najdôležitejšia duchovná súčasť veľkonočného slávenia. Upriamte pozornosť veriacich na odporúčanie z inštrukcií Východnej kongregácie: „*V noc Paschy (vložená poznámka: v našich podmienkach väčšinou v nedeľu skoro ráno) možno vyzvať rodiny, ak je to možné prostredníctvom slávnostného hlaholu zvonov, aby sa zišli na čítanie evanjelia o vzkriesení, a aby zapálili svetlo [sviece] a zaspievali niektoré tropáre alebo spevy vlastné ich tradícii, ktoré veriaci často vedia naspamäť.*“ **V nasledujúcich dňoch vám ešte plánujeme zaslať nejakú vhodnú modlitbu.**
11. **Zároveň dajte veriacim vedieť obzvlášť tieto dve odporúčania z inštrukcií Východnej kongregácie:**

„*Nech sa pripomína veriacim, aká hodnotná je osobná modlitba i modlitba v kruhu rodiny, ktorá je opravdivou modlitbou Cirkvi a ktorá je v súčasnej situácii dôležitým prostriedkom na odovzdávanie viery, i jej obsahov a určitých modlitieb medzi jednotlivými generáciami. Treba tiež pripraviť a rozšíriť cez prostriedky spoločenskej komunikácie také materiály, ktoré by pomohli dospelým vysvetliť v rodine a zvlášť malým deťom, mystagógiu obradov, ktoré by sa za normálnych okolností slávil v chráme za prítomnosti zhromaždenia.*“

„Bohatstvo paschálnych slávení, počnúc od Kvetnej (Palmovej) nedele po Nedelu Paschy, možno zvýrazniť odporúčaním, aby sa veriaci pomodlili niektoré časti doma a v rodinách, s pomocou príručných materiálov, ktoré sa zvyčajne každý rok dávajú k dispozícii v miestom spoločenstve.“

12. V rodinách môžu veriaci pri spoločných modlitbách využiť modlitebné knihy a zborníky, Sväté Písmo (Evanjeliár), o to viac, keď si uvedomíme, že je Rok Božieho slova, ikony, Svätý kríž, ratolesti (bahniatka), plašenicu (podľa možnosti), košík s veľkonočnými pokrmami a pod.
13. **Svetlý pondelok:** Utieren, Svätá liturgia **bez sprievodu okolo chrámu** a Veľká večereň.
14. K bodom č. 5, č. 6. a č. 9 ohľadom sviatosti zmierenia a Eucharistie z *Ďalších informácií pre kňazov*, ktoré sme vám zaslali 25. marca 2020, dávame nasledujúce spresnenia a úpravy.
15. Keďže sa situácia každým dňom komplikuje, na základe tvrdení odborníkov, ale aj na základe komunikácie s niektorými kňazmi, **vysluhovanie sviatosti zmierenia sa teraz musí obmedziť iba na nevyhnutné prípady** pri zachovaní predchádzajúcich usmernení pre individuálnu svätú spoveď práve v spomínaných nevyhnutných prípadoch (zachovať všetky hygienické opatrenia). To isté platí aj na pútnických miestach na hore Zvir v Litmanovej a v Ľutine.
16. Prosíme všetkých kňazov a veriacich, aby tento stav rešpektovali a boli trpezliví. Keď sa skončí tento čas mimoriadnych opatrení, bude veľa možností ako tieto sviatosti prijať. Tu nejde o reštrikcie proti Cirkvi a našej viere, ale o celoplošné obmedzovanie priamych kontaktov ľudí, čo je podľa odborníkov a civilných autorít nevyhnutné. Preto tu nie je namieste falošné hrdinstvo. Na druhej strane sme vďační mnohým skutočným hrdinom v prvej línii, ale aj kňazom, ktorí neodmietajú v opodstatnených prípadoch vyspovedať či zaopatriť, pochovať zomrelého, pokrstiť dieťa a pod. Sú zaiste aj individuálne heroické svedectvá. Všetci však majme na pamäti, že Boh nám dal aj vieru aj rozum. Preto budme zodpovední, predovšetkým voči zdraviu a životu našich rodín, ostatných ľudí, ale aj voči sebe samým. A nezabúdajme sa modliť a v tomto čase aj postiť. Zároveň aj rozumne i obetavo pomáhať ako sa len dá, napr. starším najohrozenejším ľuďom.
17. Preto sú teraz obzvlášť aktuálne body č. 7 a č. 8 z *Ďalších informácií pre kňazov* z 25. marca 2020 o dokonalej ľútosti.
18. Zároveň vám dávame do pozornosti odporúčanie z inštrukcií Východnej kongregácie: *„Zostávajú v platnosti ustanovenia, ktoré vydala Apoštolská penitenciária dekrétom zo dňa 19. marca t.r. Keďže mnoho veriacich je zvyknutých spovedať sa v období pred Paschou, nech tam, kde to nie je možné, duchovní pastieri určia veriacim, aby sa pomodlili niektoré z kajúcnych modlitieb bohatej východnej tradície a modlili sa ich s duchom pokánia.“*
19. Opätovne pozývajte veriacich sledovať priame prenosy prostredníctvom rôznych médií. O to skôr, že na základe výzvy vlády SR sa do týchto prenosov zapája aj RTVS.
20. V tejto súvislosti vám oznamujeme, že **v sobotu 28. marca 2020 o 18:00 bude Rádio Lumen vysielat' priamy prenos svätej liturgie z Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Prešove**, ktorej hlavným slúžiacim a kazateľom bude otec arcibiskup metropolita Ján. **A na Lazárovu sobotu 4.**

apríla 2020 o 18:00 bude RTVS vysielat' priamy televízny prenos z Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Hlavným slúžiacim a kazateľom bude otec arcibiskup metropolita Ján.

21. V prílohe vám posielame aj prosby do suhubej ekténije v čase nákazlivej choroby, ktoré môžete vkladať (resp. ich striedať) do suhubej ekténije.
22. Vidiac niektoré, v tomto čase neprimerané aktivity a spôsoby slávenia niektorých kňazov (aj keď sú zaiste s dobrým úmyslom), **vás všetkých dôrazne žiadame o dodržiavanie všetkých opatrení štátu a Cirkvi.** To neznamená, že sa vám bráni vo vhodných duchovných iniciatívach, avšak musia byť v súlade s nariadeniami a odporúčaniami.
23. **Žiadame všetkých kňazov, ktorí doteraz nepochopili vážnosť situácie** a v príkrom rozpore s nariadeniami tak hlavného hygienika „*pri prijímaní striktne dodržiavať iba podávanie chleba (vložená poznámka: Eucharistie pod spôsobom chleba) na ruku, nepoužívať obrady pitia z jednej nádoby (napr. pitie z kalicha viacerými osobami ako jednou) a pod.*“ ako aj v rozpore s rozhodnutím biskupov z 10. marca 2020, ktorí „*odsúhlasili, aby sa pri bohoslužbách na celom území Slovenska až do odvolania sväté prijímanie rozdávalo do rúk*“, **aby bezodkladne začali rešpektovať tieto nariadenia.** V tejto situácii kňaz, ktorý takto vedome porušuje nariadenie svojho hierarchu a nariadenia štátu, pričom ešte túto svoju neposlušnosť prezentuje skrze *online* prenos aj veriacim, môže byť sankcionovaný zo strany štátu, ale aj podľa príslušných kánonov CCEO.
24. Zároveň, keďže tento čas bez účasti veriacich na bohoslužbách začína nepriaznivo vplývať aj na finančnú situáciu našich farností, odporúčame dať veriacim **vhodným spôsobom** vedieť, aby chápajúc túto situáciu nezabúdali pri prípadnej súkromnej návšteve chrámu **prispieť na chrám aj finančne do pokladničky v chráme alebo z domu formou finančného daru na účet farnosti,** ktorý je potrebné zverejniť napr. na webovej stránke farnosti i na farskej nástenke. **Veriacim však musí byť jasné, že ide o finančnú prosbu o milodary na účely chrámu.** Napr. takouto formou: *Vzhľadom na danú situáciu, s ktorou je spojený aj totálny výpadok príjmu z milodarov a zvončeka, ktorý sa používa výlučne na chod chrámu, vás úctivo prosíme, aby ste pri súkromnej návšteve chrámu prispeli svojim milodarom na chrám do pokladničky alebo z domu prevodom na náš farský účet: ... Pán Boh zaplať za Vašu ochotu a za Váš milodar.* Na ozname uveďte aj svoje meno, podpis a potvrdte farskou pečiatkou.
25. Pracujeme aj na ďalších usmerneniach a ponukách (napr. modlitby pre rodiny a pod.), ktoré vám plánujeme včas zaslať. Prosíme vás, aby ste rešpektovali ich postupné zasielanie a aj prípadné úpravy už zaslaných usmernení, nakoľko sa situácia dennodenne vyvíja a aj z Vatikánu, aj z KBS a aj zo štátu prichádzajú vždy ďalšie inštrukcie, ktoré sme povinní rešpektovať.

V očakávaní sviatkov Paschy a v prosbách za zastavenie šírenia koronavírusu zostávam s vami zjednotený v nádeji na čím skoršie ukončenie mimoriadnych opatrení. Zároveň vám všetkým, vašim rodinám a našim veriacim udeľujem archijerejské požehnanie.

vladyka Ján Babjak SJ
prešovský arcibiskup metropolita